

MESTNA OBČINA CELJE

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Odgovornost občinskih funkcionarjev pri doseganju varnostnih komponent ob zagotavljanju ciljev trajnostnega razvoja na lokalni ravni

Prof. dr. Bojan Tičar (FVV UM), iz. prof. dr. Andreja Primec (EPF UM)

Rdeča nit naše predstavitve bo v analizi in sintezi odgovornosti občinskih javnih funkcionarjev za pravno urejanje in implementacijo ciljev lokalnega trajnostnega razvoja na področju varnosti

- Pri tem smo izhajali iz Agende Organizacije združenih narodov o trajnostnem razvoju do leta 2030, kjer je v 35. točki zapisano:

»Brez miru in varnosti ni trajnostnega razvoja in brez trajnostnega razvoja ni miru in varnosti. Novi program upošteva potrebo po oblikovanju mirne, pravične in vključujoče družbe, ki bo zagotavljala enakopraven dostop do sodnega varstva in temeljila na spoštovanju človekovih pravic, tudi pravice do razvoja, učinkoviti pravni državi in dobrem upravljanju na vseh ravneh ter na preglednih, učinkovitih in odgovornih ustanovah.«

ESG kriteriji sistemizacije ciljev trajnostnega razvoja (ang. Environmental, Society and Governance Criteria, OZN, 2004)

- Leta 1988 je James S. Coleman objavil članek v *American Journal of Sociology* z naslovom *Social Capital in the Creation of Human Capital*. Članek je izpodbijal prevlado koncepta »zgolj« dobičkonosnosti, kot edinega, kar pomeni kriterija merjenja uspešnosti korporacij, in je vpeljal koncept »družbenega kapitala«, kot pomembnega novega kriterija uspešnega poslovanja (Coleman, 1988).
- Kasneje so se različne organizacije in finančne institucije začele zavedati družbene odgovornosti in začele same ocenjevati, kako je njihova aktivnost usklajena s cilji ESG (*environmental, social, governance*) kar pomeni z okoljskimi, socialnimi in upravljavskimi cilji

V manj kot 20 letih je gibanje ESG iz pobude za družbeno odgovornost podjetij, ki so jo sprožili ZN, zraslo v globalni pojav.

- Eno od glavnih vprašanj na področju ESG je razkritje tveganj, ki jih ustvarjajo poslovne dejavnosti. Zajeta so tudi varnostna vprašanja, predvsem kako dejansko ali potencialno nove poslovne naložbe negativno vplivajo na zrak, zemljo, vo
- Najučinkovitejše pravno orodje organov EU predstavljajo uredbe EU, saj zagotavljajo neposredno unifikacijo evropskega prava.
- Na obravnavanem področju je bila sprejeta Uredba EU 2019/2088 o razkritjih, povezanih s trajnostjo v sektorju finančnih storitev (ang. *Sustainable Finance Disclosure Regulation*), in Uredba 2020/852 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe 2019/2088 (ang. *Taxonomy Regulation*) do, ekosisteme in zdravje ljudi.

Sistemizacija varnostnih elementov v ciljih trajnostnega razvoja v občinah

Splošne lokalne varnosti se tičejo predvsem naslednje izvirne lokalne naloge:

- Občina izvirno skrbi za **varstvo** zraka, tal, vodnih virov, za varstvo pred hrupom, za zbiranje in odlaganje odpadkov in opravlja druge dejavnosti varstva okolja;
- Občina izvirno skrbi za osnovno **varstvo** otroka in družine, za socialno ogrožene, invalide in ostarele;
- Občina izvirno skrbi za **varno** gradnjo, **varno** vzdrževanje, **varno** urejanje lokalnih javnih cest, javnih poti, rekreacijskih in drugih javnih površin v skladu z zakonom ureja promet v občini;
- Občina izvirno opravlja naloge občinskega redarstva, organizira komunalno-redarstveno službo in skrbi za **varnost in red** v občini;
- Občina izvirno opravlja **varnostno** nadzorstvo nad krajevnimi prireditvami;
- Občina izvirno skrbi za požarno **varnost** in organizira reševalno pomoč;
- Občina izvirno **varno** organizira pomoč in reševanje za primere elementarnih in drugih nesreč.

Kateri javni občinski funkcionarji so odgovorni za sprejemanje in izvajanje politik trajnostnega razvoja občin

- V Republiki Sloveniji imamo na občinski ravni pravzaprav opravka z dvema vrstama funkcionarjev, ki odločajo o družbenem razvoju občin.
- V občinah so funkcionarji občinski oz. mestni svetniki in župani ter podžupani.
- Prvi so pravodajni ali normativni funkcionarji, drugi pa izvršilni ali eksekutivni funkcionarji.
- Občinski funkcionarji so družbeno in politično odgovorni za uveljavljanje sodobnih paradigem trajnostnega razvoja na lokalni ravni preko pravnih aktov, ki ji sprejemajo.

Element aplikacije in prihodnja uporaba kodeksov dobrega javnega upravljanja za lokalne pravne osebe javnega prava

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH

6. 12. 2022

- Občine spadajo v Republiki Sloveniji v javni sektor.
- Uspešno upravljanje je bistveno za krepitev zaupanja v subjekte javnega sektorja.
- Za uspešno upravljanje pa zakonodaja ni dovolj. Še posebej ne za mehko področje ciljev trajnostnega razvoja.
- Zato je smiselno, da se v kontekst ESG kriterijev (glej zgoraj) tudi na področju upravljanja lokalnega javnega sektorja sprejmejo t. i. ***kodeksi dobrega javnega upravljanja***.
- Kodeksi upravljanja splošno vsebujejo okvir najboljših praks upravljanja in lahko omogočajo osebam javnega sektorja uporabo najvišjih standardov na tem področju, s tem pa dvig kakovosti upravljanja in dolgoročno izboljšanje poslovanja v interesu vseh deležnikov.

Komparativna študija: države s kodeksi upravljanja praviloma postavljajo okvir za vse osebe javnega prava (državne organe, agencije itd.) tako tržne kot netržne narave

- V Združenem kraljestvu je pooblaščen inštitut za javne finance in računovodstvo (Chartered Institute of Public Finance and Accountancy – v nadaljevanju CIPFA) leta 1995 izdal Okvir korporativnega upravljanja v javnem sektorju (The public sector corporate governance framework), ki velja za eno prvih del o korporativnem upravljanju v javnem sektorju.
- Inštitut se je pri oblikovanju dokumenta zgledoval po Cadburyjevem kodeksu. Ohranja tri temeljna načela: odprtosti, integritete in odgovornosti, ki so bila prilagojena značilnostim javnega sektorja.
- Okvir CIPFA poudarja pomen raznolikosti zainteresiranih strani v javnem sektorju ter potrebo po integriteti, poštenosti in visokih standardih za pravilnost in inovativnost pri upravljanju javnih sredstev in dejavnosti.

Kodeks korporativnega upravljanja v javnem sektorju, ki ga je razvila CIPFA , obravnava tri ključna področja:

1. Organizacijski procesi in struktura (spoštovanje zakonodaje, odgovornost za javni denar, komunikacija z zainteresiranimi stranmi, vloge in odgovornosti posameznih organov in oseb),
2. Nadzor in finančno poročanje (letno poročilo, notranji nadzor (obvladovanje tveganj, notranja revizija), revizijske komisije, zunanja revizija) ter
3. Standardi obnašanja za direktorje (vodenje, kodeksi obnašanja, nesebičnost, nepristranost in poštenost).

Irski kodeks (*angl. Code of Practice for the Governance of State Bodies*), (Department of Public Expenditure and Reform Ireland, 2016) uporablja za izkazovanje skladnosti načela Cadburyjeve metode (spoštuj ali pojasni).

Poleg področij, ki so vsebovana v kodeksu Združenega kraljestva, ureja še:

- razmerja s parlamentom, ministrom in pristojnim ministrstvom (nadzorna vloga pristojnega ministrstva, postopki nabave, pridobitev premoženja in odtujitev odvečnega premoženja, ocena kapitalskih naložb itd.),
- prejemke in nadomestila (plače in druge prihodke predsednikov in članov upravnih odborov, potovanja in uradne zabave) ter
- kakovosten servis za stranke.

Sklepna razprava

- Sklepno lahko ugotovimo, da bo treba za doseganje ciljev trajnostnega razvoja tudi na področju lokalne varnosti urediti vprašanje dobrega javnega upravljanja.
- Pri tem je mogoče uporabiti ESG kriterije, ki v praksi upravljanja družb uspešno zaznavajo škodljive vplive na okolje, zaposlene, človekove pravice, zdravje ljudi itd. ter razvijajo mehanizme za nadzor nefinančnih tveganj, kot so koruptivna, neintegritetna, neetična oziroma druga protipravna ravnanja.
- Na podlagi pozitivnih izkušenj uporabe samoregulacijskih dokumentov za izboljšanje prakse korporativnega upravljanja (kodeksov upravljanja) bi bilo smiselno razmisliti o podobnih aktih tudi na ravni upravljanja lokalnih skupnosti, če ne na ravni celotnega javnega sektorja.

HVALA ZA POZORNOST